

סוכה פרק ראשון סוכה

מ.

עין משפט
נר מצוה

גו א מ"י פ"ה מהלכות סוכה הלכה ט טושי"ע
ל"ח ס"י מל"ג סעיף א:
גו ב מ"י פ"ו מהלכות סוכה הלכה טו סג
ע"ג מ"ג טושי"ע ל"ח ס"י מל"ג סעיף א:
גו ג מ"ה פ"ה מהלכות סוכה הלכה יא סג
ע"ג טו טושי"ע ל"ח ס"י י"א סעיף ה:

לענין רש"י
פירוש"י. ציצית (חותמי היציאות מן האריגה בסוף הגדר). לוממ"ש (לומשול"ש). פקעות (של חוט).

רבינו חננאל

פ"סקא סוכה ישנה בית שמיאי פוסלין ובית הלל מושירין. מתיני בשלא עשאה לשם סוכה של ברושעמי מתיני ברושעמי לחדש בה דבר, תבייאי אמרי ונפתי ר"י אומר כל שוהו. מא עטמיהו דבית שמיאי דכתיב חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, סוכה ועשירה לשם חג בענין, ובית הלל האי קרא מיבעי להו לעושה סוכה כל שבוע ואפילו בחולו של מועד. ואסקא (ל"ב"ה) [גד"ה] עצי סוכה אטורין כל שבועה ושם שמיר, חל על הסוכה. ואקשינן רב יהודה, דאמר עשאה לעינאי חג הצמר וסבך בקוצים ונמרט, או מן החומים של גרדי, או מן תימין פסולה. מן הסיטין, פ"ר הן פקעות כשדה. כי אמריה קמיא דשמואל אמר לי אף מן הפקעות נמי פסולה, דבעין טריה לשמה. ובסוכה אמאי לא בעו בית הלל לשמה. ושנין שאני התם לגבי ציצית דכתיב גדילים תעשה לך לשם חובה, לכך בעינן עשירה שהיא הטריה, גדילים. למעוטי משלהם למעוטי גזול, אבל בבי סוכה דליבא קרא אחרינא למעוטי גזולה, ודרשינן חג הסוכות תעשה לך למעוטי גזולה, אבל עשירה לשמה לא בעינן דלביי בית הלל. וקיימא לן ביה כשמואל דבעינן טריה לשמה.

סוכה ישנה בית הלל מבשירין. בירושלמי מני ר' רייך לחדש זה דבר מצוה אמרינן טפח רבי יוסי אמר כל שהוא ומאן דאמר כל שהוא ובלבד שהתא על פני כולה וצתת הכי אימתה המס מזה יסנה פלוגמא דבית שמיאי וצ"ה א"ר דברי הכל הוא מכיין שלא עשאה לשם פסח דבר צרי הוא שלא

דקדק זה: **ואם עשאה לשם חג** וכו'. אפילו לביית הלל נפקא מינה שאין ר' רייך לחדש זה דבר ואפילו לא נפקא מינה אללא לצ"ש יש לו לתנא לפרש צמה נחלקו ולא שייך לאקשויי טעמא דצ"ש אמא לאשמועינן אללא היכא דפליגי מתיני אליבא דצ"ש ולא נפקא מינה מידי בפלוגמא אליבא דביית הלל כי הויה דרבי אליעזר דמילא (שבת דף קל"ה). ובפרק ארבעה אפי' (יבמות דף ס"ג. וס"ד) קשיא וצ"פ קמא דבייה (דף י"ג) וכולן פירשנו במקומם: **מנין לעצי סוכה שאסורין בל שבועה.** משמע דאסרי מדאורייתא ודרשה גמורה היא מדפריך והא קרא להכי הוא דאתא ומינה דפרק כירה (שבת דף מה). ומשמע שהוא מדרבנן דמייתי המס ראיה דרבי שמעון אית ליה גבי נר מתוך שהוקפה למלואתו הוקפה לאסורו מהא דמינא דאין נוטלין עינים מן הסוכה צ"ט ור' שמעון מתיר ושין צסוכת החג צמג שהיא אסורה וצ"פ המציא כד יין (צ"ה דף ל: וס"ג) מייתי דרשה דלכא דאפילו הכי משמע המס צסוף משמעין דלא אסריה אללא מטעם מוקפה דקאמרינן עזי סוכה דחילא קדושה (א) איתקלאי לצבעה וי"ל דהאי דאסור מדאורייתא היינו צעודה קיימת אסור לטוול ממנה עינים אללא משנפלה דבעוטה ליה לא אסירא אללא מדרבנן והא דפריך צבילה (ש"ס) וכו' מהני ציה תנאה מינו משום דכיון דלא מהני ציה תנאי צעודה קיימת כשנפלה נמי לא יועיל דמיגו דאיתקלאי צין השמשות איתקלאי לצבעה ומשני דסיפא אמאי לטובה

דעלמא והדר פריך מנויי סוכה דמהני ציה תנאה ומשני צוארמא איני צודל מהס כל צין השמשות דלא הוקף למלואתו ולא דמו לעינים שהס עיקר המלואה ועל כרחק צודל מהס ויש צהס סמירת אהל ואע"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש"ס לפרש צברי דרך קשיא ומירון ור"ת מפרש דענין של כד הכשר סוכה חילא קדושה עליהו ומהני תנאה צמאי דאסרי מדאורייתא הוא הדין דלא מהני צמאי דאסיר מדרבנן ולא מפליג נמי תנא צין ר' רייך לחדש זה דבר מצוה אמרינן טפח רבי יוסי אמר כל שהוא ומאן דאמר כל שהוא ובלבד שהתא על פני כולה וצתת הכי אימתה המס מזה יסנה פלוגמא דבית שמיאי וצ"ה א"ר דברי הכל הוא מכיין שלא עשאה לשם פסח דבר צרי הוא שלא דקדק זה: **ואם עשאה לשם חג** וכו'. אפילו לביית הלל נפקא מינה שאין ר' רייך לחדש זה דבר ואפילו לא נפקא מינה אללא לצ"ש יש לו לתנא לפרש צמה נחלקו ולא שייך לאקשויי טעמא דצ"ש אמא לאשמועינן אללא היכא דפליגי מתיני אליבא דצ"ש ולא נפקא מינה מידי בפלוגמא אליבא דביית הלל כי הויה דרבי אליעזר דמילא (שבת דף קל"ה). ובפרק ארבעה אפי' (יבמות דף ס"ג. וס"ד) קשיא וצ"פ קמא דבייה (דף י"ג) וכולן פירשנו במקומם: **מנין לעצי סוכה שאסורין בל שבועה.** משמע דאסרי מדאורייתא ודרשה גמורה היא מדפריך והא קרא להכי הוא דאתא ומינה דפרק כירה (שבת דף מה). ומשמע שהוא מדרבנן דמייתי המס ראיה דרבי שמעון אית ליה גבי נר מתוך שהוקפה למלואתו הוקפה לאסורו מהא דמינא דאין נוטלין עינים מן הסוכה צ"ט ור' שמעון מתיר ושין צסוכת החג צמג שהיא אסורה וצ"פ המציא כד יין (צ"ה דף ל: וס"ג) מייתי דרשה דלכא דאפילו הכי משמע המס צסוף משמעין דלא אסריה אללא מטעם מוקפה דקאמרינן עזי סוכה דחילא קדושה (א) איתקלאי לצבעה וי"ל דהאי דאסור מדאורייתא היינו צעודה קיימת אסור לטוול ממנה עינים אללא משנפלה דבעוטה ליה לא אסירא אללא מדרבנן והא דפריך צבילה (ש"ס) וכו' מהני ציה תנאה מינו משום דכיון דלא מהני ציה תנאי צעודה קיימת כשנפלה נמי לא יועיל דמיגו דאיתקלאי צין השמשות איתקלאי לצבעה ומשני דסיפא אמאי לטובה דעלמא והדר פריך מנויי סוכה דמהני ציה תנאה ומשני צוארמא איני צודל מהס כל צין השמשות דלא הוקף למלואתו ולא דמו לעינים שהס עיקר המלואה ועל כרחק צודל מהס ויש צהס סמירת אהל ואע"ג דמעיקרא ידע האי טעמא אורחא דה"ש"ס לפרש צברי דרך קשיא ומירון ור"ת מפרש דענין של כד הכשר סוכה חילא קדושה עליהו ומהני תנאה צמאי דאסרי מדאורייתא הוא הדין דלא מהני צמאי דאסיר מדרבנן ולא מפליג נמי תנא צין ר' רייך לחדש זה דבר מצוה אמרינן טפח רבי יוסי אמר כל שהוא ומאן דאמר כל שהוא ובלבד שהתא על פני כולה וצתת הכי אימתה המס מזה יסנה פלוגמא דבית שמיאי וצ"ה א"ר דברי הכל הוא מכיין שלא עשאה לשם פסח דבר צרי הוא שלא

מתני' סוכה ישנה. כדמפרש שעשאה קודם לחג שלשים יום ולא פירש שהיא לשם חג: **צום שמיאי פוסל.** דבעו סוכה לשמה חו קתם עשית. ואילו תוך שלשים לחג הויה כיון דשולחן זהלכות המס קודם לחג שלשים יום קתם העושה לשם חג הוא עושה אללא קודם

שלשים קתמא לאו לחג: **וצום הלל מנשירין.** דלא צענין סוכה לשם חג: **כשרה.** לצום שמאי איטעריך: **גב' סוכה לשם חג.** דכתיב סוכות לה' לשם מצות המלך: **על החגיגה.** שלמי חגיגה שם שמיים חל עליהם לאוסקן עד לאחר הקטרת אימורין דזכו צרו צמר הכי משלחן גבזה כעמד הטובל פרס: **חג חגיגה: חג הסוכות עשה.** סוכות מעשה לחג סרס המקרא ודרשהו: **בחולו של מועד.** אס לא עשאה ממחילה: פלוגמא דרבי אליעזר צפרק היסן (לקמן ט"ו): **ופרכין לביית הלל דלא צנו לשמה נימא גבי צליות נמי לית להו דרז יהודה אמר רב: עשאה לליות: מן הגרדין.** פריש"ש שטולין צסוף הטלית ומתר האריגה וגדל סם הליית מינה ובה: **אף קפולין.** וטוין שנתקו (א) צשתי וקושרים אותן ותלויין לראשיהן צבגד לאחר שנארג וקרי להו קולין על סם צבולטין כקולים: **מן הנימין.** כגון טלית שנתפרוה או שעשו זה אימרה צמחט וראשי חוטי התפירה תלויין זה ומתן גדלו הליית: **פסולה.** הואיל ותלויין ומעמידם כל אלה צבגד ולא תמלו צה לשם צליות לאו עשיה לשמה היא: **מן הסיטין.** פקעיות כדוריות של חוט לוממ"ש"ש: **כשרה.** הואיל וכשנתמלו צבגד לשם צליות תמלו עשיה לשמה היא דטויה לשמה לא צענין שאין טויה מן העשיה: **כי אמריה קמיא דשמואל.** רב יהודה תלמידי של רב ושל שמואל היה לאחר פטירתו של רב היה אומר שמעו מעשמו קך אמר לי רב וכשהרצתי דברים לפני שמואל נחלק עליו. מ"מ תרוייהו עשיה לשמה בעו: **אלמא לא גרקינן.** אללא ה"ג אף מן **הסיטין פסולה דבעין טויה לשמה** דמאן דגרס אלמא משמע דהאי דמומיב קאמר לה ואס קן לא מומיב אללא מדשמואל ולאו מילתא היא דרב נמי עשיה לשמה בעי: **למעוטי גזולה.** דבעינן מעשה לך משחך: **מתני'**

ואסרי מדאורייתא אללא הויתר מכדי הכשר לא מיתסרי אללא מדרבנן והא דפריך נמי (א) וכו' מהני ציה תנאה משום דמסתמא כי היכי דלא מהני תנאה צמאי דאסרי מדאורייתא הוא הדין דלא מהני צמאי דאסיר מדרבנן ולא מפליג נמי תנא צין ר' רייך לחדש זה דבר מצוה אמרינן טפח רבי יוסי אמר כל שהוא ומאן דאמר כל שהוא ובלבד שהתא על פני כולה וצתת הכי אימתה המס מזה יסנה פלוגמא דבית שמיאי וצ"ה א"ר דברי הכל הוא מכיין שלא עשאה לשם פסח דבר צרי הוא שלא דקדק זה: **ואם עשאה לשם חג** וכו'. אפילו לביית הלל נפקא מינה שאין ר' רייך לחדש זה דבר ואפילו לא נפקא מינה אללא לצ"ש יש לו לתנא לפרש צמה נחלקו ולא שייך לאקשויי טעמא דצ"ש אמא לאשמועינן אללא היכא דפליגי מתיני אליבא דצ"ש ולא נפקא מינה מידי בפלוגמא אליבא דביית הלל כי הויה דרבי אליעזר דמילא (שבת דף קל"ה). ובפרק ארבעה אפי' (יבמות דף ס"ג. וס"ד) קשיא וצ"פ קמא דבייה (דף י"ג) וכולן פירשנו במקומם: **מנין לעצי סוכה שאסורין בל שבועה.** משמע דאסרי מדאורייתא ודרשה גמורה היא מדפריך והא קרא להכי הוא דאתא ומינה דפרק כירה (שבת דף מה). ומשמע שהוא מדרבנן דמייתי המס ראיה דרבי שמעון אית ליה גבי נר מתוך שהוקפה למלואתו הוקפה לאסורו מהא דמינא דאין נוטלין עינים מן הסוכה צ"ט ור' שמעון מתיר ושין צסוכת החג צמג שהיא אסורה וצ"פ המציא כד יין (צ"ה דף ל: וס"ג) מייתי דרשה דלכא דאפילו הכי משמע המס צסוף משמעין דלא אסריה אללא מטעם מוקפה דקאמרינן עזי סוכה דחילא קדושה (א) איתקלאי לצבעה וי"ל דהאי דאסור מדאורייתא היינו צעודה קיימת אסור לטוול ממנה עינים אללא משנפלה דבעוטה ליה לא אסירא אללא מדרבנן והא דפריך צבילה (ש"ס) וכו' מהני ציה תנאה מינו משום דכיון דלא מהני ציה תנאי צעודה קיימת כשנפלה נמי לא יועיל דמיגו דאיתקלאי צין השמשות איתקלאי לצבעה ומשני דסיפא אמאי לטובה

(א) צ"ה ל: (ב) [לקמן ס"ו:] (ג) ממות מב: (ד) [לקמן ס"ו:] (ה) י"ב: עשית, (ו) [ג"ל ומ"ג] (ז) [ג"ל ומ"ג] (ח) [ג"ל ול"ג].

תורה אור השלם
1. דבר אל בני ישראל לאמר בהמשה אשר יקח את ידו השביעי יהיה חג הקטרת שבעת ימים לך: ויקרא כג ל' 2. חג הסוכת תעשה לך שבעת ימים באסוף מנורת ומקרבך: דברים טו יג 3. גדלים תעשה לך על ארבע כנפות בסותך אשר תבסה קה: דברים כב יב 4. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם וישו להם ציצת על כנפי בגדיהם לזרחתם ונתנו על ציצת הכסף פתיל הקבלת: במדבר טו לה

הגהות הב"ח
(א) תוס' ד"ה ואס עשאה וכו' ובפרק ארבעה אמת וצ"פ לל' ומיבית קשיא ממק: (ב) ד"ה מין וכו' דמילא קדושה עליהו איתקלאי: (ג) ד"ה האס וכו' שלא נדעה לביים מכפרת כו' דלמר עולא:

גליון הש"ס
גב' מנין לעצי סוכה. עין לקמן דף י"ג ע"פ רש"י ד"ה אסור להיט:

מוסף רש"י
כך חל שם שמים על הסוכה. על עני סוכה לאלפי בטהא כל צענה האלו והוקף למלואתו (לקמן י"ז). שבעת ימים לה'. משמע כל שבועה לה' הוא הקדש (ב"ב"ה). אין עושיין סוכה בחול של מועד. מי שלא צבול בסוכה וי"ע הרשב"א (לקמן י"ז). עשאה. לליות מן הקוצין. היינו חוטי המלויין צסוף היורה עוקרין פוקרין וקוליס אום מן הגב, ל"א להי קרי להו קולין. שיהא מן הגב קולין (מנחות ט"ב). ומן הנימין. היינו חוטי שיהא מן הגב צפירה (ש"ה). מן הגרדין. פריש"ש (ש"ס). פסולה. כל זמן שמחזרין צבגד דבעינן עשיה לשמה. והאי תלוי וטומא בה (ש"ס).